

en Lærer, der har tjent i mange Aar med lovlig Afkomst til Efterløn, kan sendes fra det Hele uden Lov og Dom, idet Ministeren mente, at der er flere betryggende Bestemmelser. Jeg negter ikke, at der er flere betryggende Bestemmelser, men i Principet er jeg uenig i dette Forhold, medmindre det i det Hele ved en Grundlovsforandring skal gjøres gjældende for alle Stats-tjenere; da kan det i alt Fald overveies, hvorvidt man vil gaa ind derpaa; men læser man Grundlovens § 17 overfor de fast ansatte Stats-tjenere, og læser man Lovforslagets Bestemmelser her med Hensyn til Pensionsret for Lærerne, er der saa stor Forskjel, at jeg ikke tror, naar vi overhovedet skulle have offentlig ansatte Lærere, at det gaar an at stille dem saaledes. — Den ærede Minister gif noget let forbi Ordningen med Halvdags Skolegang; ja, den blev nok noget omtalt, og det blev nævnt, at Bestemmelsen blev indført i Landsthinget, og at Ministeren ikke vilde være uwillig til — lod det til — at forandre den. Om det Spørgsmaal, hvorvidt der skal være Halvdagsundervisning eller Hverdagsundervisning hver anden Dag — det vil sige indenfor det Timental, der i Loven er nævnt — vil jeg slutte mig til en Udtalelse af Monrad i hans sidste Piece, hvorfra det maasse maa være mig tilladt at oplæse et Par Linier: „Om Skolegangen bør være hel- og hverandendags eller halv- og hverdags er et Spørgsmaal, der bør være overladt til de stedlige Myndigheders Afgjørelse. Det er et Misgreb, naar Lovgivningsmagten giver Bestemmelse herom, da det Hensigtsmæssige her ganske beror paa de stedlige Forhold. Hvor mange af Børnene have en lang Skolevei, er hverandendags Skolegang fornødt; hvor det ikke er Tilfældet, kan hverdags Skolegang være at foretrække“ . . . men dog ikke med to Linier ad Gangen; det falder maasse ogsaa nærmest sammen med Ministerens Forslag og Mening. Med Hensyn til Fordelingen af Skolen, som er nævnt — jeg talte om Fordelingen — hvorved fortaas Forskolen, yngste og ældste Klasse, vil jeg sige, at Ministerens oprindelige Forslag om Forskole til det tiende Aar og derefter toaarige Klasser vil være at foretrække for, hvad der er indsat af Landsthinget; men jeg tror ikke, at vi kunne fastslaa Forskolen som Regel. Bestemmelsen om $\frac{1}{8}$ Mil — og stort Mere kan man vel ikke sætte — kan blive saa besværlig for mange Kommuner, at det vil blive umuligt at gennemføre Sagen saaledes. Men som jeg ansøgte, det kan ogsaa blive tvivlsomt, hvor vidt de kunne faae de fornødne Kræfter, der i det Hele kunne lede disse Smaa børns Undervisning paa tilfredsstillende Maade for den Yngning man kan antage, der bydes for en saadan Gjerning. Derfor jeg ogsaa i denne Forbindelse maatte læse nogle Linier af Monrads Bog, Side 34, ønskede jeg det gjerne. Han siger: „Om vort Undervisningsvæ-

sen skal gjøre et Frem- eller Tilbagefridt ved de paatænkte Forskoler, beror ganske paa de Lærer- eller Lærerindekræfter, hvem Forskolen betros. Hvis Lærerinden kun formaar at bibringe Børnene nogen mekanisk Færdighed i Læsning, Skrivning, Regning, men derimod ikke at vække deres aandelige Liv eller sætte Tænkveenen i Bevægelse, saa vil Læreren komme til bittert at sande, at den tiltænkte Hjælp var til Skade“. Han siger længere hen: „Det er den skønneste Blomst af Læreren Kunst, om han kan fortælle saaledes, at de Smaa følge ham med hele Sjælen, saaledes at Fortællingen griber dem, og Dinene straaile om han kan løse deres Lungebaand og faae dem til at tale, om han ved hver Samtale kan bibringe dem nye Begreber og sætte Tænkveenen i Bevægelse“. Jeg tør ikke læse Mere op om dette Punkt; han henviser, som en naturlig Forberedelse, til Aflyt og slutter sin Omtale af Spørgsmaalet saaledes: „Hvis Forskoler skulde blive oprettede, da maa de under alle Omstændigheder ordnes, ikke som noget Selskændigt, men som et Led af Skolen, saa at de staa under Læreren Styrelse og ikke kunne berøves hans Undervisning“, og det Sidste betragter jeg i alt Fald som et meget vigtigt Punkt. Jeg tror, at det er godt, om man lagger et saadant Ansvar paa Læreren for Undervisningens Ledelse i det Hele; det styrker hans Stilling, om han i sit Distrikt skal have Indseende med Forskolernes Oprettelse og have Tilhyn med den Gjerning, som der udøves. Jeg kan tiltræde disse Udtalelser af den høierverdige Forfatter; men selve det Spørgsmaal: Kan Almueundervisningen i Danmark fremmes til et tilstrækkelig høit Maal ved dette Forslag, forekommer mig, at den ærede Minister gif udenom, og det er dog egentlig det afgjøvende Spørgsmaal. Nu er jeg vedblivende af den Anskuelse, at det er ikke muligt. Det er meget tvivlsomt, meget ubestemt, hvorvidt overhovedet Undervisningen vil fremmes ved dette Lovforslag, og er det Tilfældet, saa er hele Apparatet, selv det, man kan blive enig om deraf, mindre værdt. Grundlovens § 85 siger: „De Børn, hvis Forældre ikke have Evne til at sørge for deres Op-lærelse, ville erholde fri Undervisning i Almueskolen“. Det er en smuk, en meget smuk Bestemmelse i vor Grundlov; men det kommer ved denne som ved alle saadanne Bestemmelser an paa, hvorledes den bliver udført. Sige vi: Du maa nok faae fri Undervisning, men Skolen maa kun staa aaben for Dig tre Timer daglig om Vinteren og to Timer daglig i 5 Dage om Ugen om Sommeren, og banker Du paa til andre Læder, ønsker Du at blive noget længere, saa er der Luftet, da er det ganske vist en fri Undervisning, sat efter Lovens Regel, men jeg siger, at for alle de Fattige, hvis Stilling dog er en saadan, at de ikke kunne holde deres Børn hjemme til Undervisning, og som have en levende Jælle